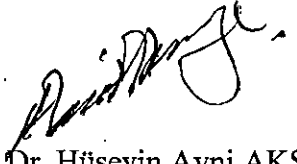

27/02/2023

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Fay Kanunu çıkarılmasına ilişkin Kanun Teklifim gerekçesiyle birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Uzm. Dr. Hüseyin Avni AKSOY

Karabük Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI		
Tali Komisyon		
Esas Komisyon	Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm	
Tarih:	28 Şubat 2023	Esas No: 2/4963

8505 50 42

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LTGT
27. Şubat 2023
Numara:

T B M M GENEL EVRAK
27 Şubat 2023
No: 1174933

GEREKÇE

Türkiye, depremselliği yüksek olan bir bölgede bulunmaktadır. Japonya'dan Amerika Birleşik Devletleri'ne kadar olan hatta Kuzey Anadolu Fay Kuşağı bulunmaktadır. Doğu Akdeniz bölgesinin önemli bir kuşağı olan bu fay hattı, tektonik bir aktivite alanıdır. Fayın oluşumunu incelemeye yönelik olarak çok sayıda jeolojik, jeofiziksel ve jeodezik çalışmalar yapılmıştır ve hala devam etmektedir. Yapılması gereken en önemli önlem depremin özelliklerini çok iyi tanıyıp gerekli tedbirleri zamanında almaktır. Ülkemizde başlıca **deprem kuşakları** şunlardır:

a) Kuzey Anadolu Deprem Kuşağı: Türkiye'nin kuzey kesiminde doğu-batı doğrultusunda uzanan kuzey Anadolu deprem kuşağı yaklaşık 1500 km uzunluğa sahiptir. Marmara Bölgesi'nde; Saros Körfezinden başlar, Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki Aras Vadisi'ne kadar uzanır. Bu kuşak Gelibolu, Marmara Denizi'nin derin kısımları, İzmit Körfezi, Adapazarı, Düzce-Bolu, Gerede, Merzifon, Suluova, Erbaa-Niksar, Kelkit vadisi ile Erzincan, Erzurum, Varto ve Van üzerinden geçen bir hat şeklinde uzanır. Ayrıca Çanakkale, Edremit, Bursa ve İznik bu kuşak içerisinde kalır. Bu kuşak an çizgileriyle "Kuzey Anadolu Fay Hattı" adını alır. Kuzey Anadolu Fay Hattı (KAF), dünyanın en hızlı hareket eden ve en aktif sağ-yanal atımlı faylarından biridir.

b) Güneydoğu Anadolu Deprem Kuşağı: İskenderun Körfezi'nden Van'ın doğusuna kadar bir yay çizerek uzanır. Hatay, Kahramanmaraş, Adıyaman, Malatya, Elazığ, Bitlis ve Van bu kuşaktır. Bu kırık hattı, Kuzey Anadolu deprem kuşağı ile Bingöl-Karlıova çevresinde birleşir. Ayrıca Van Gölü çevresi ile, kuzeye doğru Malazgirt, Tutak(Ağrı), Aşkale-Erzurum-Pasinler-Horasan havzalarındaki faylar üzerinde de sıkça depremler oluşmaktadır.

c) Batı Anadolu Deprem Kuşağı: Ege Bölgesi'ndeki Bakırçay, Gediz, Küçük ve Büyük Menderes çöküntü ovaları boyunca uzanan bazı diri fay hatları bulunmaktadır. Bu fay hatlarına uyum gösteren deprem kuşağı; Ayvalık, Dikili, İzmir, Aydın, Denizli, Isparta ve Akşehir'in içine alır. Ayrıca Burdur, Acıgöl havzalarının kenarlarında ve Sultan Dağları'nın kuzey eteklerinde de faylar uzamaktadır. Bu faylar boyunca zaman zaman depremler olmaktadır.

Oldukça ciddi boyutlarda maddi ve manevi kayıplara yol açan bu depremler karşısında, olası depremlerin zararlarını azaltma adına dönem dönem birçok yönetmelik hayata geçirilmiştir.

Ülkemizdeki mevcut yasal çerçeve, afet ve afete maruz alanlar için yapılabilecek düzenleme ve uygulamaları tanımlamıştır. Hangi alanda yapı yapılıp yapılamayacağı; jeolojik ve jeofizik etütlerin yanı sıra, inşaat yapı tekniği, mimari tasarım, tarımsal amaçlı kullanım, planlama kriterleri, çevresel faktörler vb. çeşitli parametreler dikkate alınarak karar verilmesi gereken bir konudur. Ülkemizde afetin gerçekleşmesi muhtemel ya da afetin gerçekleştiği alanlara hangi mekansal araçlarla müdahale edileceği mevcut yasal çerçeveler ile belirlenmiştir.

Bu alanda kamusal hizmet yürüten TMMOB ve bağlı Odaların mesleki denetim yetkilerinin kısıtlanmasına yönelik girişimler, imar afları ile kanunsuz yapılaşmaların kayıt altına alınması, tarım alanlarının, ormanlarımızın yapılaşmaya açılması, kentsel dönüşümlerin rant odaklı ele alınması, deprem sonrasında kullanılmak üzere kent planlarına işlenen deprem toplanma alanlarına dahi imar izni verilmesi gibi uygulamaların sonucu ortadadır.

Ülkemizde yaşanan sorun, yasal mevzuat eksikliğinin aksine, merkezi ve yerel yönetimlerin yasaların kendilerine yükledikleri görevlerini yerine getirmemesinin, hatta bu konuda verilen yargı kararlarının gereklerini bile yerine getirmekten imtina etmelerinin bir sonucudur.

Bilimsel yaklaşım ve ülkemizde yaşanan gerçeklik böyle iken söz konusu yasayla “aktif olduğu tespit edilen fay zonları heyelan, kaya düşmesi, çığ, su baskını gibi afetlere uğramış veya uğrayabilir alanlar” gibi geniş tanımlı bir ifadeyle, mevcut yapı stokları da dikkate alındığında çok geniş bir alan keyfi bir şekilde bir kanun maddesi ile yapılaşmaya kapatılarak ya da yeni başka alanlar yapılaşmaya açılarak tüm yetki siyasi iradeye teslim edilmektedir.

Bu kanun teklifimle;

Afet riskini en aza indirmek ve fay hattı geçen kentlerde, insanların can ve mal güvenliğinin sağlanması için, Türkiye’de bulunan 485 fay hattının ayrıntılı bir şekilde tespit edileceği, fay hatlarına denk gelen yerlerle ilgili kısıtlı yapılaşmaya yönelik kat sınırlaması gibi bir takım uygulamaların devreye alınabileceğini, aktif diri fayların üzerine bina yapmamayı, varsa oradaki yapıları taşımayı ya da bu alanları kentsel dönüşüme tabi tutmayı zorunlu hale getirecek ‘Fay Kanunu’ çıkartılması amaçlanmaktadır.

DEPREM RİSKLERİNİN GİDERİLMESİ AMACIYLA BAZI ÖNLEMLER ALINMASINA İLİŞKİN KANUNU TEKLİFİ

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, Türkiye’de yer alan fay hatlarının belirlenmesi, yerleşim alan planlamaları ile yerleşme yerlerindeki binaların bu fay hatlarına göre yapılandırılması ve kentsel dönüşümün sağlanmasına ilişkin usul ve esasların düzenlenmesidir.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

- a) Bakanlık: Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığını,
 - b) Bina: Kendi başına kullanılabilen, üstü örtülü ve insanların içine girebilecekleri ve insanların oturma, çalışma, eğlenme veya dinlenmelerine veya ibadet etmelerine yarayan, hayvanların ve eşyaların korunmasına yarayan yapıları,
 - c) Kentsel dönüşüm: Kaçak yapılaşmanın önüne geçilmesi, depreme dayanıklı olmayan binaların yeniden yapılarak olası doğal afetler sonucu oluşacak zararların en aza indirilmesini,
 - b) MTA: Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğünü,
- ifade eder.

Türkiye Diri Fay Haritasının hazırlanması

MADDE 3- (1) MTA; fayların yapısal ve geometrik özelliklerinin tanımlanması, üretebilecekleri maksimum deprem büyüklüklerinin tahmini ve paleosismolojik araştırmalarla geçmişteki deprem davranışlarının araştırılması görevlerini yerine getirir.

(2) MTA, deprem potansiyeli taşıyan diri fayların haritalanmasını gerçekleştirerek Türkiye Diri Fay Haritasını yapar ve düzenli aralıklarla bu haritayı günceller.

Bina yapımının yasak olduğu alanlar

MADDE 4- (1) MTA tarafından haritalandırılan diri fayların üzerinde ve fay hattına 10 kilometreden yakın alanlarda, ayrıca zemin etüt sonuçları ve diri fay hatlarına yakınlık ölçütü birlikte değerlendirildiğinde riskli olduğu belirlenen alanlarda bina yapılması yasaktır.

(2) Diri fayların bulunduğu ve birinci fıkra uyarınca bina yapılması yasaklanan alanlar, 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu hükümleri çerçevesinde imar planlarına işlenir. İmar planı bulunmayan kasaba ve köylerde bina yapılması yasak olan alanlar harita ve krokilere işlenmek suretiyle ilan edilir.

(3) Bina yapımının yasak olduğu alanlar, yukarıdaki fıkralar doğrultusunda Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ile üniversitelerin görüşü alınmak suretiyle Bakanlıkça belirlenir.

Kentsel dönüşüm

MADDE 5- (1) 4 üncü maddenin birinci fıkrası kapsamındaki alanlarda bu Kanunun yayımı tarihinden önce inşa edilmiş olan binalar, risk durumları değerlendirilerek yüksek riskli binalara öncelik tanınmak suretiyle aşamalı olarak tasfiye edilir. Tasfiye süreci, en geç bu Kanunun yayımı tarihini izleyen üç yıl içerisinde tamamlanır.

(2) 4 üncü maddenin birinci fıkrası kapsamındaki alanlar dışında kalan alanlarda bulunan riskli binaların, fen ve sanat norm ve standartlarına uygun, sağlıklı ve güvenli yaşama çevrelerini teşkil edecek biçimde iyileştirilmesi, tasfiyesi ve yenilemesine dair çalışmalar Bakanlıkça gerçekleştirilir. Bu fıkra kapsamındaki işlemler, bu Kanunun yayımı tarihini izleyen en geç on yıl içerisinde tamamlanır.

Yönetmelik

MADDE 6- (1) Bu Kanun hükümlerinin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinin görüşü alınarak Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Yürürlük

MADDE 7- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 8- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.